

Närvarande:

Hans Kongbäck, Luröskärgårdens Natur- och Kulturförening	hanskongback@hotmail.com
Hans Olsson, arkeolog, Värmlands museum	hans.olsson@varmlandsmuseum.se
Ulrika Jörnmark, Länsstyrelsen, kultur och miljö	ulrika.jornmark@lansstyrelsen.se
Sune Westerberg, Luröskärgårdens Natur- och Kulturförening	westerberg.sune@gmail.com
Henrik Ahlgren, Luröskärgårdens Natur- och Kulturförening	henrikahlgren@hotmail.com
Tommy Edström, konstnär	b.tommy.edstrom@gmail.com
Gunnar Imberg, fd kyrkoherde	gunnar.imberg@alerfors.st
Anders Falk, Skriver för Värmländsk Kultur	an.falk@telia.com
Bengt Larsson, Säffle kommun, hushållningssällskapet	bengt.larsson@saffle.se
Inge Larsson, Säffle kommun, fritidschef	Inge.larsson@saffle.se
Martin Sandmark, Vänervård, Luröskärgårdens N o K	landskapsvard@hotmail.se
Lars Johansson, Svenska kyrkan	knitt.johansson@svenskakyrkan.se
Gunnar Lagerkvist, Länsstyrelsen, naturvård	gunnar.lagerkvist@lansstyrelsen.se

Utgrävningar 2014, Hans Olsson

Utgrävningar har gjorts sedan 1989 och senaste utgrävningen gjordes september 2014. Målsättning för förra årets utgrävning var att hitta äldre lämningar. Det hittades ganska mycket och man kan dra slutsatsen att det finns etablering från år 0 på Lurö. En mycket stor kokgrop hittades på 4,5 x 2 meter. Man har hittat liknande i Millesvik, även den i båtform. Man hittade en ekonomibyggnad som har används till matlagning, men vilken ålder den har är inte bestämt ännu men eventuellt är den i samtid med långhuset som hittade 2010. Längden på långhuset vet man inte men ev. är det 30 meter långt men det behövs grävas ut större ytor för att få reda på det.

I år har man även gått igenom vad som hittats under tidigare utgrävningar för att se om man kan hitta fler samband etc. Ett intressant fynd är en skridsyxa/flintyx som är en av få som hittats, (den hade nästan glömts bort). Keramik som är 4000 år gammal gicks igenom och även Östersjökeramik från 1000-1100-talet. Östersjökeramiken kommer från nuvarande Tyskland och det är inte omöjligt att Danmarks fått med sig slavar i "korståg" som är keramiker och det kan vara på så sätt som denna keramik kommit till Sverige/ Lurö (identiskt keramik har hittats i Skara). Det finns en koppling Lurö – Skara i skrift etc.

Denna keramik är vanlig i södra Sverige men ovanlig i västra och norra Sverige. Lerprover kommer troligtvis tas i närheten av ruinen vid nästa utgrävning för att se om leran togs på Lurö för att tillverka keramiken som hittats. Detta för att det är intressant med historien runt lerskrävor och hur de kom dit.

Fortsatta utgrävning skulle kosta ca 500 000 kr. Då bidragsansökningarna behöver sökas långt i förväg siktar man på utgrävningar nästa år, 2016.

De man vill göra:

Prio 1: Gräva norr om kyrkan för att se vad som finns där.

Prio 2. Gräva söder om kyrkan: Där det finns boplatser från 800-900-talet, fyra stolphål och en eldstad. Eventuellt finns här också en gård och det betyder att det kanske är två gårdar som kan vara samtida. Här finns även mycket flinta vilket tyder på en ev. stenåldersboplats. Men man behöver få upp större ytor för att få veta mer.

Prio 3: Få fram mer om hur långt långhuset är: Janssons trädgård.

Gunnar Imberg: Var det privat eller kommunal (stenkyrkan) med bostad runtomkring? Det troliga är nog att den var gemensam och inte privatägd. Det finns även en hamnanläggning/ stenkistor norr om området i Maren. Ekonomin att bygga kyrkan fanns nog inte på den lokala platsen.

En teori är att fornborgen som finns på Lurö tillhör ett system som sätter Lurö i ett större sammanhang. Kontroll av vattenväg eftersom det finns fler fornborgar i närheten. T.ex. på Värmlandsnäs. Eventuellt är den på Lurö från 500-600-talet men den har inte grävts ut och är inte prioriterad att gräva ut.

Sannorlikt finns det bosättningar på Lurö 7000 år tillbaka.

Det är inte omöjligt att man kan hitta information i arkiv med skrifter. Eventuellt i Skara som handlar om Lurö. Kan det vara pesten som tog död på befolkningar? Det är inte alls omöjligt att den i alla fall rycker undan grunden för ekonomin i landet och även kyrkan på Lurö. Kyrkan har brunnit och kanske det var därför den övergavs med tanke på det svåra ekonomiska läget i landet i och med pesten.

Länsstyrelsen, Gunnar Lagerkvist.

LIFE-projekt, Naturvårdåtgärder i Väneren på 21 miljoner. Projektet håller på under 5 år och är slut 2018, I projektet ingår: Röja 200 fågelskär i Väneren. Detta på grund av igenväxning som är ett resultat av hårt reglerat vattenstånd.

Man kommer bygga häckningsöar, rovfågelbon på bra ställen och bränning, på öar m.m. Runt 10 % av projektet handlar om friluftåtgärder (turism).

I restaurering av betesmarkerna på Luröskärgård är det tre öar som ingår. Ärnön, Sunnervassen och Gunnarholmen. (Vithall restaurerades 2011 och var ett bra pilotprojekt som ligger i närheten av dessa tre öar). På de tre öarna kommer man avverka träd och buskar och sedan släppa på betesdjur. Kompletterade röjningar och också göras under projekttiden och det kommer brännas ljungedar för att öka mångfalden och få bättre bete för djuren.

Det handlar om totalt nästan 20 hektar på tre öar och åtgärder börjar i augusti (ev. tidigare på Gunnarsholmen), man kommer ta tillvara på både timmer och ris och eventuellt flisa på plats. På 60- talet var t.ex. Gunnarholmen helt rent från träd och buskar.

Men hur långt tillbaka har öarna i skärgården hävdats, som t.ex. betesmarker? Människorna på den tiden var mer flyttbara. Bebyggelselämningar är svåra att exakt datera men ett sätt är att ta pollenprover, det har inte gjorts. Men virke i skärgården gick till både husbyggnationer, båtbyggnad, eldning för uppvärmning och matlagning. För länsstyrelsen är det kostsamt att ha betesdjur i skärgården eftersom det medför fler komplicerade transporter och tillsyn. Kärlväxter och fåglar har inventerats och kommer att inventeras igen efter arverkningen. Men inga kryptogamer eller insekter.

Vänerveckan

Förra året under vänerveckan hölls "Artist in residence" på Lurö där konstnärer fick inspireras och skapa under några dagar. Det finns planer på upprepa samma sak hos konstfrämjandet i Värmland även i år. Kan man ställa ut föremålen efteråt i t.ex. i Säffle, Ekenäs eller på Lurö är en fråga som kommer upp?

Ett Naturum i Ekenäs tas upp som en fråga, men för att det ska fungera så behövs något mer för att det ska gå runt som t.ex. kafé, konferens etc. och då blir kostnaderna för projektet stora. Svårt att ha det året runt men kanske att det skulle fungera i Säffle.

Jan Ove Ekstedt (konstfrämjandet i Värmland) har haft diskussioner med IT-illustratörerna i Arvika och de har gjort ett projekt om att skapa en 3D bild om hur kyrkan kunde ha sett ut. Detta är skickat till Sofia på Länsstyrelsen i Stockholm

och hon återkommer när hon har hört sig för angående hur trovärdig den är och om hon anser att Luröföreningen ska använda den sin hemsida etc.

Fornvård/skötsel

Klosterruinen är inget fornvårdsområde som inte har en skötselplan. Martin Sandmark (Vänervård) sökte för slätter på ruinen förra året av länsstyrelsen och fick det beviljat. Då slogs ruinkullen med lie i början av juli och augusti. Detta för att göra ruinen mer tillgängligt och så att man kan se kanterna av ruinen. Gräset togs bort. I år har ansökan utvidgad och enligt länsstyrelsen kommer den bli beviljad.

Där ingår slätter två gånger under sommaren, lite röjning och lite avverkning. Tanken är att göra det pö om på för att se vad som händer med naturen och ta fram humlen som växt där i århundranden! Visuella kontakten med vattnet och sjön är visionen i arbetet. Eventuellt är bete av djur intressant i framtiden.

En punkt som togs upp på möte var att det finns Vassröjningsföretag i Säffle där t.ex. LOVA-pengar kans sökas av föreningar, Tillstånd kan behövas.

Markägaren

Markägaren på och runtomkring ruinen, Anders Jansson är mycket positiv till landskapsrestaurering, utgrävningar och allt som kommer ner är en fördel när det gäller träd, buskar och sly. Han är positiv till att få rent från ruinkullen ner till hamnen och även mot öster mer mot maren.

Visionen borde vara hur landskapet såg ut för 60-70 år sedan, då det fortfarande fanns jordbruk på Lurö.

Anders vill behålla ladan men ta bort den som har rasat ihop. Han är positiv till att någon form av informationscentral/kulturrum byggs där det gamla svinhuset stod, men kanske den rasade ladugårdsdelen är ett ännu bättre alternativ eftersom det ligger i närmare ruinen.

Eventuellt måste strandskyddsdispens sökas trots att det finns en befintlig byggnad för ett ev. Kulturrum. (Ev. nej till bygglov under 300 meter) I höst kommer LIDER-område i höst, Bengt Larsson håller föreningen uppdaterad. LIDER närheten. Projekt projektansökningar. Det finns gamla banketten på för att se vad som ska med.

Övrigt

Tillgänglighet på Klosterruinen och Stenstaka. Ramper måste finnas för funktionsnedsatta. LONA-pengar är ett alternativ där 50 % är bidrag och 50 % genom ideellt arbete. Detta bidrag söks genom kommunen. Stenmjöl är bra alternativ.

När entreprenören för avverkning av öarna är klara kan ett alternativ vara att ta med de till Klosterruinen för att se kostnader för avverkning kan kosta. Samråd/ansökan med Länsstyrelsen måste göras för utökad avverkning. Körskader kan vara ett problem när det gäller större avverkning.

Säffle kommun och Länsstyrelsen både natur- och kulturenheten ska träffas för ett möte. Kommunen (Björn Widell) tar ansvar för ett möte senast mars! Frågor som kommer diskuteras är tillgänglighet, skötsel av kultur o natur, bryggor och båtturism, Stenstaka, Image och profilering. Vad vill vi visa upp? Information. Viktigt med långsiktighet.

Säffle kommun informerar om Norra Vänerns skärgårdsprojekt. Från början ingick projekt på Duse, Lurö och Ekenäs i Säffle kommun och projektet i sin helhet var på 15-16 miljoner där 50 % finansiering var bidrag. Nu har projektet revideras till runt 2 miljoner för muddring, bryggor och parkering i Ekenäs.

Tidskriften Värmländsk kultur kommer i sitt aprilnummer (nr 2) ägna hela nummeret åt Lurö med över 20 sidor. Det är Anders Falk, Säffle som håller i innehållet i detta nummer.

Konkret:

Henrik informerar Jan-Ove Ekstedt att Vänerveckan är 31 maj -7 juni och förslår att om konstfrämjandets i Värmland driver projektet "Artist in residens" även i år kan det med fördel förläggas under Vänerveckan.

Henrik frågar även om det finns möjlighet det som skapades under "artist in residens" på Lurö under Vänerveckan 2014 kan ställas ut någonstans i Säffle, t.ex. Säffle bibliotek under Vänerveckan 2015.

Henrik och Hans Olsson diskuterar vidare om det finns möjlighet att organisera en guidad tur under Vänerveckan där Hans berättar om ruinen och utgrävningarna.

Säffle kommun (Björn Widell) bjuder in till möte senast i mars. Där både Länsstyrelsen både natur- och kulturenheten och representanter från Luröföreningen är med för att diskutera framtid, visioner för Lurö som helhet och Stenstaka etc. samt .

Därefter bestäms datum för nästa möte som bör vara före Vänerveckan som börjar 31 maj.